

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	36639
Nom	Periodisme de societat i cultura
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1334 - Grau de Periodisme	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	3	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1334 - Grau de Periodisme	9 - Periodisme especialitzat	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
CARRATALA SIMON, FRANCISCO ADOLFO	340 - Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació

RESUM

L'assignatura Periodisme de Societat i Cultura constitueix una matèria essencial per a comprendre les claus i saber com desenvolupar adequadament treballs periodístics d'aquestes especialitzacions informatives. L'assignatura es divideix en dues grans parts, de tal manera que cadascuna d'aquestes pràctiques és abordada en la seua especificitat. D'una banda, en relació amb el Periodisme de Societat o Periodisme Social, l'assignatura permet una aproximació general a aquesta macroàrea informativa per a, posteriorment, aprofundir en algunes de les seues aplicacions més habituals: salut/sanitat, educació, successos i tribunals, grans catàstrofes i accidents... S'ofereix una revisió crítica a les característiques d'aquestes cobertures, distingint les fonts i fases informatives més habituals en cadascuna d'elles. En relació amb el periodisme cultural, l'assignatura proposa un acostament a aquesta especialitat periodística a través dels diferents gèneres i llenguatges que dominen aquesta pràctica, amb especial atenció a la informació, la crítica i la crònica. Mitjançant l'anàlisi d'exemples específics i de la revisió de les seues característiques essencials, es facilita una mirada comprensiva de les fórmules preferents en la cobertura dels fenòmens i fets culturals.

La part teòrica de l'assignatura es complementa, d'altra banda, amb exercicis i activitats pràctiques que combinen tant treballs de caràcter analític-reflexiu com uns altres que tracten de simular tasques reals dels i les professionals que es dediquen a la informació social i cultural.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

L'alumnat que es matricule en l'assignatura de Periodisme de Societat i Cultura no haurà de tindre competències prèvies especials, més enllà de les adquirides en el primer i segon curs del Grau en Periodisme, i de les competències adquirides durant els estudis de Batxillerat i Secundària (redacció, comprensió lectora, etc.). I, per descomptat, d'una voluntat de participar en totes les activitats que es plantegen en classe, i d'una capacitat crítica i curiositat suficients per a formular preguntes pertinen

1334 - Grau de Periodisme

- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreplegar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.
- Que los estudiantes tengan la capacidad y la creatividad necesarias para asumir riesgos expresivos y temáticos en el marco de las disponibilidades y plazos de la producción comunicativa, aplicando soluciones y puntos de vista fundados en el desarrollo de los proyectos.
- Que els estudiants siguen capaços d'obtindre i seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la solució de problemes i l'elaboració d'estratègies.
- Que els estudiants manifesten respecte solidari per les diferents persones i pobles del planeta, així com coneixement dels grans corrents culturals en relació amb els valors individuals i col·lectius i respecte pels drets humans.
- Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .
- Conèixer els aspectes socials, històrics, econòmics i culturals dels contextos propis i aliens rellevants.

- Capacitat per a actuar defenent una cultura de la pau i respectant els drets fonamentals en els processos de la comunicació, en concret la igualtat entre dones i hòmens en tots els tractaments informatius, interpretatius, sígnicos, dialògics i opinatius de la comunicació.
- Capacitat i habilitat per a recuperar, organitzar, analitzar i processar informació i comunicació amb la finalitat de ser difosa, servida o tractada per a usos privats o col·lectius a través de diversos mitjans i suports o en la creació de produccions de qualsevol tipus.
- Capacitat i habilitat per a buscar, seleccionar, contextualitzar i jerarquitzar qualsevol tipus de font o document (escrit, sonor, visual, etc.) d'utilitat per a l'elaboració i processament d'informació, així com per al seu aprofitament comunicatiu persuasiu o de ficció i entreteniment.

- Identificar, analitzar i capacitar per a la construcció les estratègies comunicatives de la informació política, de societat, cultural, econòmica i científica.
- Aplicar una visió crítica (capacitat d'anàlisi, comprensió i interpretació) sobre els temes que nodreixen el periodisme polític, de societat, cultural, econòmic i científic-tecnològic.
- Adaptar notícies en diversos formats de naturalesa política, de societat, cultura, d'economia i científiques en mitjans de comunicació.
- Seleccionar criteris per a evitar les males pràctiques periodístiques en matèries sensibles i en el tractament dels grups o individus en risc d'exclusió social.
- Analitzar i classificar textos i documents de naturalesa econòmica, política, cultural, científica i/o tecnològica i realitzar la seua translació als llenguatges propis dels mitjans de comunicació de masses.
- Identificar el coneixement dels principals debats contemporanis vinculats a l'àmbit del polític, el social, el cultural, l'econòmic, el científic i el tecnològic, el local-comarcal (debats territorials) i de les formes d'expressió i argots que han sigut utilitzats en la seua construcció pública.
- Analitzar críticament els elements i les estratègies comunicatives en la cobertura mediàtica de crisi i catàstrofes mediambientals, polítiques, socials i de salut.
- Organitzar coneixements sobre els fonaments del periodisme especialitzat en diferents temàtiques, els seus mètodes i perspectives d'investigació.
- Classificar els elements que estan en la gènesi i configuració de l'actualitat política i social, així com els principals corrents teòrics que analitzen i estudien el periodisme polític, científic i social.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. El periodisme de Societat

- 1.1. Definició del concepte
- 1.2. Diferències amb altres àrees d'informació
- 1.3. Circumstàncies d'aparició
- 1.4. Fonts d'origen de les informacions de societat

2. Informació sobre salut i sanitat

- 2.1. Consideracions inicials
- 2.2. Camps d'actuació
- 2.3. Funcions
- 2.4. Disfuncions

3. Informació sobre educació

- 3.1. Consideracions inicials
- 3.2. Definició del concepte
- 3.3. Funcions
- 3.4. Disfuncions
- 3.5. Fonts principals del periodisme educatiu
- 3.6. Aspectes que cal dominar
- 3.7. Informar sobre conflictes a l'ensenyament

4. La informació de successos i tribunals

- 4.1. Entre l'espectacle i el circ mediàtic
- 4.2. Continguts temàtics
- 4.3. Consideracions inicials
- 4.4. La ideologia del succés
- 4.5. Fases informatives i fonts en la cobertura d'agressions
- 4.6. Definició del periodisme de tribunals
- 4.7. L'especialització en el periodisme de tribunals
- 4.8. La pressumpció d'innocència

5. La informació sobre grans tragèdies i catàstrofes

- 5.1. La cobertura de catàstrofes naturals
- 5.2. Fases de la cobertura mediàtica
- 5.3. Tipus de fonts
- 5.4. La cobertura d'accidents
- 5.5. Fases informatives
- 5.6. La informació sobre el transcórrer quotidià
- 5.7. Tipus de fonts

5.8. Necessitats i aspectes ètics en la cobertura de catàstrofes

6. El periodisme de Cultura

- 6.1. El concepte de cultura
- 6.2. Les relacions entre cultura i periodisme
- 6.3. Definició de periodisme cultural
- 6.4. Característiques del periodisme cultural
- 6.5. La secció de cultura

7. Informació cultural i crítica cultural

- 7.1. El periodista cultural i el crític cultural
- 7.2. Diferències entre informació i crítica
- 7.3. Objectius i funcions de la crítica
- 7.4. La crítica literària

8. La crònica cultural

- 8.1. Definició de crònica cultural
- 8.2. Característiques principals
- 8.3. La crònica de presentacions
- 8.4. La crònica de festivals
- 8.5. La crònica de concerts

9. Suplements culturals i la figura del/la periodista cultural

- 9.1. Objectius i funcions dels suplements culturals
- 9.2. Principals referents dels suplements culturals
- 9.3. Funcions i (dis)funcions del periodista cultural
- 9.4. La rutina del periodista cultural

10. Aplicacions pràctiques del periodisme cultural

- 10.1. Gabinetes de comunicació al món de la cultura
- 10.2. Cobrir la cultura en l'entorn digital
- 10.3. Informar sobre art i exposicions
- 10.4. Informar sobre patrimoni

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Pràctiques en aula informàtica	30,00	100
Elaboració de treballs en grup	30,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	20,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	30,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

MD4 - Tutories personalitzades i/o grupals

MD5 - Seminaris i tallers

MD8 - Estudi i treball autònom individual

MD1 - Classes teòriques (magistral o expositives amb presentació de l'alumnat)

MD2 - Classes pràctiques

MD3 - Classes de debat

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura contemplarà quatre apartats:

- Examen de continguts i reflexió (30%)
- Participació en les sessions teórico-pràctiques (10%)
- Elaboració de pràctiques regulars (30%)
- Realització d'un reportatge per parelles (30%)

Cal obtenir almenys un 4 en cadascuna de les parts de l'avaluació per poder superar l'assignatura, que exigirà un 5 com a mínim, llevat de la puntuació assignada a l'assistència i participació, on no aplica aquest requisit.

Excepte la participació en les sessions teórico-pràctiques (10%), la resta d'apartats són recuperables en segona convocatòria. Aquells treballs que siguin de caràcter col·laboratiu (reportatge) es realitzaran individualment en segona convocatòria.

ADVERTÈNCIA

L'honestat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres). En el cas de comprovar-se plagi en un treball d'avaluació d'un estudiant, aquest es podrà puntuar amb la qualificació numèrica de zero i suposar la suspensió de la convocatòria, amb independència del procediment disciplinari que es pugui incoar i, si escau, de la sanció que siga procedent d'acord amb la legislació vigent.

També es consideraran faltes greus, i per tant poden suposar la suspensió immediata de la convocatòria, còpia o facilitar la còpia de treballs entre alumnat del grau; accedir irregularment o apropiar-se anticipadament del contingut d'una prova o examen; facilitar o procurar l'apropiació, alteració o destrucció posterior del contingut o dels resultats d'una activitat avaluable i la suplantació de la persona en exàmens. Quan es detecten les faltes greus assenyalades en aquest punt, el o la docent haurà de comunicar-lo a la coordinació del Grau.

La presentació de treballs i/o exàmens amb faltes d'ortografia o ortotipogràfiques i/o errors de sintaxi, coherència o redacció serà penalitzat i pot arribar a suposar la suspensió de la prova.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Álvarez Díaz, A. (2013): *Periodismo social: la voz del tercer sector*. La Laguna: Sociedad Latina de Comunicación Social.
- Carratalá, A. (2017): *El tratamiento de colectivos vulnerables en el periodismo de Sociedad en Beatriz Peña Acuña y Juan José Jover López (coords.): Periodismo especializado Tomo II /Specialized Journalism Volume II*. Madrid, ACCI, pp. 71-98.
- Gallego, J. & Luengo, M. (2014): *Periodismo social*. Madrid: Síntesis.
- Jurado Martín, M., & Peña Acuña, B. (2018): *Periodismo cultural en el siglo XXI. Contenidos docentes innovadores*. Madrid: Editorial Universitas, S. A.
- Martínez Lirola, M. (ed.) (2008): *Inmigración, discurso y medios de comunicación*. Alicante: Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert.
- Quesada, M. (2007): *Periodismo de sucesos*. Madrid: Síntesis.
- Rivera, Jorge B. (2000): *El periodismo cultural*. Barcelona: Paidós.
- Rodríguez Pastoriza, F. (2006): *Periodismo cultural*. Madrid: Síntesis.

Complementàries

- Abril Vargas, N. (1999): La crítica periodística, en *Periodismo de opinión*, pp. 183-200. Madrid: Síntesis.
- Álvarez-Villa, Á. & Mercado-Sáez, M.T. (2015): La representación mediática del deportista con discapacidad en el reportaje televisivo. Informe Semanal, un estudio de caso, en *Revista Mediterránea de Comunicación*, 6(1), 27-43.
- Armañanzas, E. (2009): La crítica de las artes en los suplementos culturales, en *Espéculo. Revista de estudios literarios*, 42.
- Armañanzas, E. (1996): La cultura, una parcela para periodistas especializados, en *ZER: revista de estudios de Comunicación*, 1.
- Barata, F. (2009): La devaluación de la presunción de inocencia en el periodismo, en *Anàlisi*, 39, 217-236.
- Blanco, M. L. (2005): Periodismo cultural en el siglo XXI, en *Revista de la Universidad de México*, 54-59.
- Carratalá, A. (2016): La información en prensa española sobre casos de violencia en parejas del mismo sexo, en *RLCS*, 71, 40-65.
- Carratalá, A. (2014). Retòrica bèl·lica en el tractament periodístic de conflictes educatius: metàfores de guerra entorn de l'educació per a la ciutadania. *Comunicació: Revista de Recerca i d'Anàlisi*, 2014, 31(1), 67-87.
- Jurado Martín, M., & Ivars Nicolás, B. (2019). ¿Anclados en el pasado? La sección Cultura en los periódicos *El País*, *El Mundo* y *ABC*: 2007 y 2017. *Historia y comunicación social*, 24(1), 217-235.
- Llamas, M. (2008): Los gabinetes de medios de comunicación en entidades de gestión del patrimonio cultural, en Mateos Rusillo, S.M. (coord.), *La comunicación global del patrimonio cultural*, pp. 271-284. Barcelona: Ediciones Trea.
- Pérez Curiel, C. et al. (2015). El uso de fuentes periodísticas en las secciones de Política, Economía y Cultura en el *Periodismo de Proximidad Español*. *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, 21, 101-117.
- Solves, P. (2008): El tratamiento de la discapacidad en los medios de comunicación valencianos.
- Vila-Sanjuán, S. (2006): Crítica literaria y periodismo cultural: experiencias en *La Vanguardia*, en *Trípodos*, 19, 25-29.
- Villa, M.J. (2000): Una aproximación teórica al periodismo cultural, en *RLCS*, 35.